

Sprawozdanie z działalności Muzeum Saturn w 2019 roku

Muzeum Saturn w Czeladzi zostało powołane do życia mocą uchwały Rady Miejskiej 30 października 2008 roku, natomiast oficjalnie otworzyło swe podwoje w dniu 1 marca 2009 roku. Od momentu powstania siedzibą Muzeum jest tzw. Pałac pod Filarami przy ul. Dehnelów 10. W 2016 roku Muzeum wzbogaciło się o drugi obiekt – dawną elektrownię kopalni „Saturn” gdzie działa Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”.

Muzeum Saturn w Czeladzi funkcjonuje w oparciu o następujące działy: Historii Miasta i Górnictwa Zagłębia Dąbrowskiego, Organizacyjno-Administracyjny, Księgowości oraz Galerii Sztuki Współczesnej „Elektrownia”.

Do głównych zadań Muzeum, oprócz bieżącej działalności administracyjno-organizacyjnej, należy gromadzenie eksponatów z zakresu szeroko pojętej historii miasta, katalogowanie i opracowywanie naukowe materiałów źródłowych, prowadzenie oraz uzupełnianie elektronicznej bazy danych muzealiów, przechowywanie zbiorów w warunkach zapewniających im pełne bezpieczeństwo, udział w pracach naukowo-badawczych, organizowanie wystaw czasowych, przygotowywanie i publikowanie katalogów, przewodników wystaw, wydawnictw naukowych oraz popularnonaukowych, udostępnianie zbiorów i dokumentacji do celów naukowych, wystawienniczych, wydawniczych, jak też edukacyjnych, realizowanie kwerend, tworzenie programów, projektów, a także wniosków aplikacyjnych służących pozyskiwaniu środków zewnętrznych na działalność merytoryczną. Ponadto dział Galerii Sztuki Współczesnej „Elektrownia” zajmuje się sztuką najnowszą oraz pokrewnymi jej dziedzinami.

Oprócz podstawowej działalności Muzeum Saturn zabiega również niestrudzenie o postrzeganie placówki w przestrzeni miejskiej jako centrum naukowego. Temu celowi służy prowadzenie wewnętrznej biblioteki muzealnej gromadzącej zbiory biblioteczne pod kątem przydatności do prowadzenia badań naukowych i celów wystawienniczych, działalność wydawnicza, realizacja i współrealizacja projektów badawczych, działalność popularyzatorsko-edukacyjna (np. konkursy, lekcje muzealne, wykłady) oraz realizacja zadań mających na celu ochronę elementów dziedzictwa kulturowego obecnego w przestrzeni miejskiej.

CZEŚĆ I **Muzeum Saturn**

I. Frekwencja: 6183 osoby

II. Wystawy (11 wystaw w tym 7 własnych)

1. „Święta Barbara w rzeźbie” (wystawa własna, do 6 stycznia)
2. „Fotograf pod Grunwaldem” (wystawa współorganizowana)
3. „Wilhem Kidawa. Fotograficzny portret miasta. Czeladź – początek XX wieku (wystawa własna)
4. „Jan Filip Carossi – z ziemi włoskiej do Polski. Wybitny polski geolog i mineralog włoskiego pochodzenia i jego potomkowie”, Archiwum Państwowe i Wojskowa Komenda Uzupełnień w Siedlcach (wystawa wypożyczona)
5. „Księga życia: ślub i wesele” (wystawa własna)
6. „Krzysztof Miller. Rok 1989” (wystawa udostępniona przez Dom Spotkań w Warszawie)
7. „Iglą malowane. Hafty Haliny Kwiatkowskiej” (wystawa współorganizowana)

8. „Zagłębie Dąbrowskie wobec I powstania śląskiego”, wystawa plenerowa przygotowana wspólnie z Instytutem Zagłębia Dąbrowskiego
9. „Czeladź w projektach architektonicznych” (wystawa własna)
10. „Drewniana Czeladź. Miasto którego już nie ma?” (wystawa własna)
11. „Światelko w tunelu” (wystawa własna)

Wystawy własne udostępnione na zewnątrz:

1. „Narracje obrazy górnicze z terenu Czeladzi”, wystawa udostępniona parafii Matki Bożej Bolesnej w Czeladzi-Piaskach.
2. „Narracje obrazy górnicze z terenu Czeladzi”, wystawa udostępniona do Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygielzowie i Zamku Lipowiec

III. Wykłady, prelekcje, promocje książek

1. „**Rekonstrukcja historyczna – co to znaczy?**”, wykład Przemysława Osmólskiego
2. „**Danuta Siedzikówna „Inka” – życiorys pisany patriotyzmem**”, wykład dr Kornelii Banaś
3. „**Jan Filip Carossi – wójt przedrozbiorowej Czeladzi**”, spotkanie z potomkiem rodu Carossich
4. „**Jurek Bitschan – Orlątko rodem z Czeladzi**”, promocja książki Iwony Szaleniec
5. „**Mój wspaniały dziadek Stanisław Szkoc**”, spotkanie z Barbarą Gruszką-Zych
6. „**Upadek komunizmu**”, wykład Michała Miwy-Młota
7. „**U Dehnelów na Starej Kolonii**”, wystąpienie Dobrawy Skoniecznej-Gawlik
8. „**Koncepcja Adolf-Hitler-Stadt, czyli o nazistowskich planach przebudowy Zagłębia**”, wykład Stefanii Lazar
9. „**Aleksander Dumas w Mysłowicach. Opowieść o miłości i tajemniczej zbrodni**”, prelekcja Alicji Zdziechiewicz
10. „**Napoleon Bonaparte jakiego nie znamy**”, wykład prof. dra hab. Dariusza Nawrota
11. „**Bella Darvi – z Sosnowca do Hollywood**”, wykład dr Magdaleny Boczkowskiej

IV. Imprezy okazjonalne

1. Noc Muzeum

W ramach Czeladzkiej Nocy Muzeów zatytułowanej „I ślubuję Ci miłość...” przygotowano: warsztaty zdobienia porcelany dla dzieci i dorosłych, wykład Anny Grabińskiej-Szczeniak „Jak ślub to nie w maju”, wykład Bożeny Czwojdrak „Wesela władców Polski”, otwarcie wystawy „Księga życia. Ślub i wesele” połączone z kuratorskim oprowadzaniem przez Dobrawę Skonieczną-Gawlik oraz widowisko muzyczne „Nad dachami Paryża” w wykonaniu Agencji Artystycznej TheART.

2. Europejskie Dni Dziedzictwa

W ramach EDD przygotowano zwiedzanie wraz z kustosz muzeum Anną Binek-Zajdą Kościoła pw. Matki Bożej Bolesnej w Czeladzi-Piaskach.

3. Spotkania z tradycją

Cykliczne spotkania edukacyjno-warsztatowe przeznaczone dla grup zorganizowanych. Tematyka zajęć ściśle powiązana jest z dziedzictwem kulturowym naszego regionu. Zajęcia organizowane są dwa razy do roku: przed świętami Bożego Narodzenia oraz przez Wielkanocą.

4. Wspólne muzykowanie

Wspólne śpiewanie pieśni legionowych i patriotycznych w przeddzień Święta Niepodległości oraz **wspólne śpiewanie kolęd** w okresie przedświątecznym pt. „Cała Czeladź śpiewa kolędy”.

5. Muzyczne Piątki (9 koncertów)

W ramach występów artystycznych odbyły się następujące koncerty: **„Karnawałowa podróż muzyczna”** (koncert zespołu Trio Appassionata), **Chopinowski recital fortepianowy** Anny Lipiak i Grzegorza Niemczuka, **„G. Verdi. Operowe fascynacje. Pieśni, arie i duety operowe”** (Ewa Banasik, Jarosław Wiewióra, Halina Mansarlinska), **Złote przeboje UNIVERSE**, **„Tyle słońca...- największe przeboje Anny Jantar”** w wykonaniu Joanny Smajdor, **koncert fortepianowy** Dombrowa Piano Duo, **„Młynarski kontra Osiecka”**- koncert Beaty Marczewskiej, Tomasza Muszyńskiego i Adama Snopka, **„Mistrzowie ballady”** (Warszawski Teatr Piosenki) oraz **„Przeminęło z Fogiem”** w wykonaniu Łódzkiego Teatru Piosenki (koncert z okazji 10-lecia Muzeum)

6. Inne

W nawiązaniu do wydarzeń związanych z świętami państwowymi, okolicznościowymi lub prezentowanymi wystawami zorganizowano:

- Obchody 74 rocznicy powrotu z obozu Dzieci Potulic,
- uroczystości jubileuszowe 10-lecia Muzeum Saturn w Czeladzi,
- czeladzkie obchody 75 rocznicy bitwy pod Monte Cassino oraz spotkanie z rodzinami czeladzkich montecassinczyków,
- pokaz filmu „Wielka droga”,
- przedstawienie teatralne dla dzieci pt. „Złota kaczka” w wykonaniu Studia Teatralnego Krak Art..
- piknik historyczny pt. „Potyczka na Saturnie” z komentarzem naukowym prof. dra hab. Dariusza Nawrota
- uroczystości z okazji 80. rocznicy śmierci P.P. Dehnela połączone z odsłonięciem pamiątkowej tablicy na cmentarzu parafialnym przy ul. Nowopogońskiej.

V. Działalność edukacyjna

1. Lekcje muzealne

Muzeum Saturn proponuje szeroki wybór lekcji muzealnych adresowanych do dzieci i młodzieży na każdym szczeblu edukacji. Bezpłatne zajęcia są dostosowane do wieku uczestników uwrażliwiając ich na poznawanie przeszłych losów miasta, jego kultury i wielowiekowej tradycji.

2. Wycieczki historyczne

Cykl działań obejmujących spacer edukacyjny w przestrzeni miasta. Ich celem jest popularyzacja walorów zabytkowych, a także samej Czeladzi poprzez poznawanie historii konkretnych ulic, zaułków oraz obiektów.

3. Muzealny Klub Juniora (12 spotkań)

W każdą drugą niedzielę miesiąca w muzeum odbywają się spotkania Muzealnego Klubu Juniora. Zajęcia mają formę warsztatów, w trakcie których uczestnicy zgłębiają wiedzę z zakresu sztuki, historii czy etnografii oraz rozwijają swoje umiejętności plastyczne. Podczas spotkania, po krótkim wprowadzeniu dotyczącym tematyki jakiej poświęcone są zajęcia, dzieci i młodzież przystępują do własnoręcznego wykonania pracy. Tematyka spotkań dostosowana jest dla dzieci w wieku od 5 do 15 lat. W zajęciach, które prowadzi pracownik Muzeum Saturn oprócz dzieci mogą brać także udział ich opiekunowie. W 2019 roku przygotowano i przeprowadzono 12 spotkań Muzealnego Klubu Juniora: **„Zimowy krajobraz”, „Serduszkowy zawrót głowy”, „Faktura, struktura”, „Wielkanocne wianki”, „Portret rodzinny”, „Mozaikowe co nieco”, „Muzealny Klub Juniora na wakacjach, cz. I”, „Muzealny Klub Juniora na wakacjach, cz. II”, „Budujemy Czeladź”, „Guzik z pętelką”, „Papierowe witraże”, „Świąteczne stroiki”**. W zajęciach wzięło udział 317 osób.

4. Muzealna Akademia Seniora (9 wykładów)

Inicjatywa ta ma na celu stworzenie podstaw do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu publicznym poprzez wspieranie ich dostępu do różnorodnych dóbr i usług. Bogata oferta obejmuje wykłady, oprowadzania kuratorskie, warsztaty, które prowadzą pracownicy merytoryczni Muzeum Saturn (Anna Binek-Zajda, Stefania Lazar i Dobrawa Skonieczna-Gawlik). Zajęcia odbywają się w każdy trzeci wtorek miesiąca. W roku 2019 przygotowano i przeprowadzono 9 spotkań Muzealnej Akademii Seniora: „**Kod mistrzów, czyli historia sztuki dla koneserów**”, „**Historia czeladzkich ulic**”, „**Od kolekcji prywatnych do zbiorów muzealnych. Krótka historia muzealnictwa**”, „**Kod mistrzów, czyli historia sztuki dla koneserów**”, „**Zagłębiowskie zwyczaje i tradycyjne weselne**”, „**U źródeł historii Czeladzi**”, „**Kobiety w obrazach**”, „**Między niebem a ziemią. Tajemnice Kościoła MBB w Czeladzi Piaskach**”, „**Zagłębiowskie zwyczaje bożonarodzeniowe**”. W zajęciach wzięły udział 302 osoby.

5. Konkurs Wiedzy o Czeladzi

Muzeum Saturn jest jednym z głównych organizatorów Konkursu Wiedzy o Czeladzi realizowanego przy współpracy z Urzędem Miasta Czeladź oraz Stowarzyszeniem Miłośników Czeladzi. Uczestniczą w nim wszyscy uczniowie klasy VII szkół podstawowych. I etap konkursu odbył się 5 marca, II etap 15 maja.

VI. Przedsięwzięcia współorganizowane

1. Narodowe Czytanie

W dniu 7 września Muzeum Saturn wspólnie z MBP im. M. Nogajowej w Czeladzi dołączyło do społecznej akcji propagującej znajomość literatury narodowej w ramach akcji „Narodowe czytanie”

2. Senioralia

Muzeum Saturn w ramach "Czeladzkich Senioraliów 2019" zaprosiło seniorów na warsztaty plastyczne pt. „Rama”, które poprowadziła Dobrawa Skonieczna-Gawlik.

3. 60+Kultura

W ramach akcji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kultura 60+” Muzeum zaprosiło seniorów do zwiedzania wystaw z przewodnikiem.

VII. Zbiory

Realizowano przyjętą politykę gromadzenia zbiorów muzealnych. Pozyskiwano eksponaty w antykwariatach, od osób prywatnych i kolekcjonerów oraz na aukcjach internetowych. Opiniowano obiekty proponowane w formie daru bądź zakupu do zbiorów Muzeum oraz wyceniano darowizny w ramach prac Komisji Zakupów i Wyceny Muzealnej. Prowadzono księgi inwentarzowe zbiorów, rejestry oraz inną dokumentację właściwą dla zbiorów muzealnych i bibliotecznych. Sporządzano karty ewidencyjne muzealiów korzystając przy tym z nabytej wiedzy oraz literatury fachowej. Sporządzano dokumentację fotograficzną eksponatów oraz kontynuowano katalogowanie obiektów muzealnych w systemie cyfrowej inwentaryzacji zbiorów muzealnych Musnet.

1. Stan muzealiów

Ogółem pozycji inwentarzowych 2704, w tym muzealia historyczne: 2096, muzealia górnicze 583 i muzealia geologiczne 25.

2. Konserwacja

W roku 2019 zabiegom konserwatorskim został poddany 1 obiekt muzealny: album Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „Saturn”. Ponadto 16 obiektów na podłożu papierowym zostało poddanych fumigacji.

VIII. Księgozbiór muzealny

Prowadzono bibliotekę muzealną oraz udostępniano jej zasoby (łącznie 1212 pozycji inwentarzowych).

IX. Działalność wydawnicza

1. Publikacje

- „10 lat Muzeum Saturn. Jest takie miejsce...” – folder okolicznościowy
- Wilhelm Kidawa „Fotograficzny portret miasta Czeladź...” – wydawnictwo albumowe
- Folder poświęcony Piotrowi Pawłowi Dehnelowi
- Wiesława Konopelska „Zachor znaczy pamiętaj”

2. Kalendarz Historyczny za rok 2020

Wydawnictwo ukazujące się od 7 lat.

3. Oficyna Saturnowska

Kwartalnik systematycznie ukazujący się od 2012 r. Każdego roku wydawane są 4 numery Oficyny.

4. Śpiewniki

2 śpiewniki towarzyszące wspólnemu muzykowaniu: „Dla Ciebie śpiewam, Polsko!” oraz „Cała Czeladź śpiewa kolędy”.

5. Druki ulotne (foldery, ulotki, plakaty)

Muzeum Saturn wydaje comiesięczny program wydarzeń, plakaty zapowiadające organizowane wydarzenia, a także foldery towarzyszące czasowym wystawom. W roku bieżącym wydana została także broszurka informująca o wszystkich cyklicznych działaniach edukacyjnych.

X. Kwerendy

Muzeum prowadziło konsultacje w muzeach, bibliotekach, archiwach i innych instytucjach w związku z prowadzonymi badaniami naukowymi, bieżącymi i planowanymi wystawami, wystąpieniami, artykułami, wydawnictwami.

XI. Inne

1. Opieka nad cmentarzem żydowskim

Muzeum Saturn od kilku lat pełni rolę administratora czeladzkiego cmentarza żydowskiego usytuowanego przy ul. Będzińskiej 64. Obok sprawowanych czynności o charakterze porządkowym placówka prowadzi działalność edukacyjną w zakresie popularyzacji historii oraz tradycji społeczności żydowskiej niegdyś zamieszkującej nasz region.

2. Opieka nad grobami

Muzeum Saturn opiekuje się 20 grobami zlokalizowanymi na cmentarzach parafialnych przy ul. Nowopogońskiej i Szybikowej w Czeladzi wśród których znajdują się miejsca pochówku żołnierzy, ofiar katastrof górniczych, a także uznane za opuszczone i pozbawione dysponentów nagrobki osób zasłużonych dla historii miasta.

3. Kwesta

Od pięciu lat Muzeum Saturn współpracuje ze Społecznym Komitetem Odnowy Czeladzkich Nagrobków PRO MEMORIA, z inicjatywy którego w dniu 1 i 2 listopada organizowana jest zbiórka pieniężna na rzecz ratowania zabytkowych grobów zlokalizowanych na cmentarzu parafialnym przy ul. Nowopogońskiej.

XII. Współpraca z instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami

W celu wypełnienia zadań statutowych Muzeum Saturn współpracuje z wieloma placówkami muzealnymi, organizacjami i stowarzyszeniami z regionu, województwa i Polski. Współpraca ta w zasadniczej mierze koncentruje się wokół wymiany doświadczeń, wydawnictw,

organizacji wystaw i innych przedsięwzięć muzealnych, przygotowania wydawnictw oraz prowadzenia badań naukowych. W roku 2019 wspólnie z Towarzystwem Powszechnym Czeladź zrealizowano projekt badawczy „Drewniana Czeladź. Miasto którego już nie ma?”, a z Instytutem Zagłębia Dąbrowskiego przygotowano wystawę „Zagłębie Dąbrowskie wobec I powstania śląskiego” prezentowaną w zagłębiowskich miastach.

XIII. Nagrody i wyróżnienia

W roku 10-lecia powstania czeladzkiego muzeum zostało one uhonorowane nagrodami:

1. Nagroda Starosty Będzińskiego za Osiągnięcia w Dziedzinie Twórczości Artystycznej, Upowszechniania i Ochrony Kultury
2. Nagroda Miasta Czeladź w dziedzinie kultury
3. Nagroda Burmistrza Miasta Czeladź "Pierścienie Saturna"

CZEŚĆ II

Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”

I. Frekwencja: 12015 osób

II. Wystawy

1. „Zawartość pamięci”, wystawa rysunku i rzeźby Małgorzaty Kotłowskiej.
2. „Adnotacje codzienności”, wystawa malarstwa Dominika Woźniaka.
3. „Zachwyt”, wystawa malarstwa prof. Grzegorza Ratajczyka.
4. Jubileuszowa wystawa prac uczniów z okazji 40-lecia Zespołu Szkół Plastycznych w Dąbrowie Górniczej.
5. „Symbole czasu”, wystawa fotografii Zbigniewa Sawicza z okazji 80-lecia artysty. We współpracy z Regionalnym Instytutem Kultury w Katowicach.
6. V Edycja Festiwalu Fotografii Industrialnej. Współorganizacja wraz z Siemianowickim Centrum Kultury
7. „Wokół metalu”, wystawa rzeźby Lidii Sztwiertni
8. Wystawa prac wykładowców Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie z okazji jubileuszu 70-lecia działalności.
9. „Re-Inkarnacje”, wystawa malarstwa Iwy Kruczkowskiej – Król.
10. „Szkło – Reaktywacja”, wystawa szkła artystycznego i użytkowego Ludwika Fiedorowicza.
11. „Energia – Napięcia”, ogólnopolska zbiorowa wystawa grafiki organizowana przez Stowarzyszenie Intergrafia.
12. „Dwoistość świata”, wystawa zbiorowa prezentująca malarstwo, grafikę, fotografię i poezję 57 artystów.
13. Krystyna Balińska: malarstwo.
14. „Duch i substancja”, wystawa prac Marii Matyi – Rozpary i Hanny Rozpary.
15. GREY ZONE / ŠEDA ZÓNA / SZARA ZONA / SZARA STREFA – międzynarodowa zbiorowa wystawa grafiki (Czechy, Polska, Słowacja)

III. Inne wydarzenia

1. Koncerty

- koncert Laureata Festiwalu Rawa Blues 2018 – zespołu KSW 4 Blues uświetniający wernisaż wystawy malarstwa prof. Grzegorza Ratajczyka pt. „Zachwyt”.
- koncert chóru gospel Dotyk Nieba.

- „Od baroku do popu – muzykalna młodzież dla czeladziarzy”. Koncert w wykonaniu uczniów Sosnowieckiej Szkoły Muzycznej II st. Im Jana Kiepury oraz Państwowej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Katowicach.
- Festiwal Ave Maria: koncert zespołu Atom String Quartet w składzie: Dawid Lubowicz (skrzypce), Mateusz Smoczyński (skrzypce), Michał Zaborski (altówka), Krzysztof Lenczowski (wiolonczela).
- koncert Grzegorza Poloczka wraz z zespołem uświetniający obchody Dnia Górnika w GSW Elektrownia połączone z uroczystym otwarciem sąsiadującego Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej

2. Imprezy okazjonalne i cykliczne (w tym współorganizowane)

- finał Orszaku Trzech Króli,
- „Europejka w Arabii czyli świat arabski oczami Innego” – spotkanie z Dominiką Szymańską,
- „Chorwacja opowiedziana od kuchni” – spotkanie z Katarzyną Baczyńską,
- „Historia sztuki w pigułce”, warsztaty plastyczne dla dzieci,
- Międzynarodowa konferencja muzealników WE ARE MUSEUMS – wizyta studyjna. We współpracy z Muzeum Śląskim w Katowicach,
- Spotkanie Biznesu i Marketingu. Organizatorzy: Fundacja Strategie Marketingowe i Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia,
- Dzień Weterana Działań poza Granicami Państwa,
- Zlot Pojazdów Minioniej Epoki,
- Bieg Cross Saturna – zawody w biegach przełajowych organizowane przez Stowarzyszenie Czeladź Biega,
- Saturn Kopalnia Tuningu – zlot samochodów tuningowych,
- spotkanie członków Śląskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa z okazji Regionalnych Dni Inżyniera Budownictwa,
- cotygodniowe kursy języków angielskiego, włoskiego i francuskiego organizowane przez Stowarzyszenie Edukacyjno – Kulturalne Razem,
- comiesięczne porady z zakresu prawa pracy organizowane przez Stowarzyszenie Edukacyjno – Kulturalne Razem,
- wykłady dla uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

3. Industriada

INDU-bal czyli X edycja Święta Szlaku Zabytków Techniki – Industriada. Koncerty (grupy: Bohater i Klaustrofobia), warsztaty artystyczne dla dzieci (lego, wykonywanie biżuterii, zdobienie kapeluszy), parady steampunku, Maszynoland, gra miejska, strefa gastronomiczna.